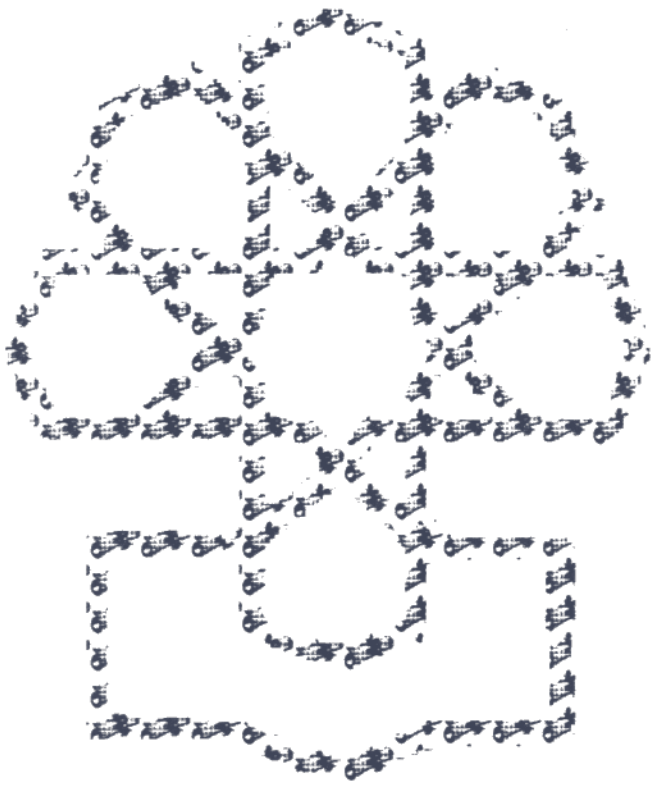

بحشی کوتاه پیرامون

استراتژی دفاع ملی

کار: گروه (۱) خدمات پژوهشی

معاونت پژوهشی
اسفند ۱۳۷۵

کد گزارش: ۱۵۰۲۲۳۸

مجلس شورای اسلامی
کتابخانه و واحد اسناد و اطلاع رسانی
شماره: ۵۵۸۳
تاریخ: ۱۲/۳/۷۶

«بسمه تعالی»

بحثی کوتاه پیرامون
استراتژی دفاع ملی

کد گزارش: ۱۵۰۲۲۳۸

نکات برجسته

* از آنجا که دشمن منافع یک جامعه اسلامی، دشمن تمامی افراد است، خداوند به عموم مردم فرمان داده که قیام نمایند و دشمن را از خود و از منافع خود دفع کنند و باید برای چنین روزی آماده بوده و فنون جنگی را آموخته باشند. در حقیقت یک بسیج عمومی مدنظر است.

* این که خداوند می فرماید اگر بیست نفر صابر باشید بر دویست نفر غلبه می کنید، سیرش این است که خداوند مؤمنان را به قدرت هایی مجهز کرده که نه تنها کافران از آن بی بهره هستند بلکه برای آنها ناشناخته است و همین ابهام باعث ترس آنان می شود چرا که ابهام خودش ترس می آورد.

* یک ملت تهی از سلاح اما سرشار از ایمان توانست تحت رهبری قائد عظیم الشان خود امام خمینی، قدرت بزرگ طاغوت و پشتوانه عظیم مسلح او را که قدرت جهانی بود شکست دهد. این یک تجربه محدودی بود برای آن و عده بزرگی که پیغمبر (ص) و ائمه (ع) و لسان وحی به ما داده است.

* سربازان دین با همان استدلالی که نماز شب می خوانند تیر به مغز دشمن می زنند، چرا که هر دو عمل از اعتقاد به خداوند و اجرای فرامین او ناشی می شود. حالتی که مؤمن در غضب دارد مثل حالت خدا است که «صبغت رحمتی غضبی»، در حقیقت پاکسازی موانع دعوت و اجرای عدالت و حدود الهی است تا حکومت توحیدی برپا شود. لذا جنگ دینی بر سر عقاید است نه کشتن یک سری آدم.

* در دانشگاه دفاع ملی بحث دفاع و امنیت مطرح است و فاصله بین مقوله نظامی و دفاعی تکمیل می شود. به صورتی که یک طراح دفاع استراتژیک محدود به امور نظامی نباشد.

* وظیفه امت اسلامی و نیز دولت جمهوری اسلامی است که به نیروهای مردمی خود در حفظ و حراست پایه های حکومت و نظام ولایت فقیه اهمیت بدهد و در مهار بحران ها از این نیروها کمک بگیرد.

* خصوصیت و تکنولوژی در جنگ های آینده، ما را در انتخاب تکنولوژی مناسب

و سرمایه‌گذاری برای آن رهنمون خواهد کرد. جنگ‌های آینده بر تکنولوژی مدرن تسلیحات، لجستیک و اطلاعات استوار خواهد بود و توانایی‌ها و قابلیت‌های نیروی انسانی اهمیت ویژه‌ای خواهد داشت.

* ویژگی اصلی سلاح‌های مدرن، دقت، سرعت عمل و چند منظوره بودن آنهاست.
* قدرت تحرک و جابه‌جایی نیروها و ماشین‌آلات رزمی از دیگر عوامل مهم مورد توجه نظامیان است.

* تکنولوژی اطلاعات در جنگ‌های حال و آینده نقش اساسی دارد.

* مسئله مهمی که به‌عنوان استراتژی دفاعی و نظامی در بخش صنایع دفاعی مطرح است انعطاف‌پذیری صنعت دفاعی و قابلیت تبدیل آن به صنایع غیرنظامی در زمان صلح است.

کلیه عوامل و عناصر قدرت در کشور به نحوی در تأمین امنیت ملی در مقابل تهدیدات خارجی حضور پیدا می‌کنند. در باب تهدیدات، اولین موضوعی که به ذهن می‌رسد تهدید نظامی است اما آنچه که در مقوله دفاع در معنای عام آن قابل طرح است دفاع در مقابل هر گونه، تهدید اقتصادی، اجتماعی - فرهنگی، سیاسی و نظامی می‌باشد.

در دفاع نظامی بحث از نیروهای مسلح است اما در دفاع کلی و مقابله در برابر تهدیدات خارجی، کل نیروهای کشور مطرح می‌شوند. در این حالت نقش سازمان‌های مختلف دولتی در مقابل تهدید خارجی، باید ملاحظه شده و براساس نوع تهدید به مقوله دفاع و فرایند تدافع لازم پرداخته شود.

پس از طرح منافع ملی و مشخص شدن هدف باید استراتژی لازم را اتخاذ نموده و سیاست‌های کلی نظام را برای رسیدن به اهداف مشخص کرد.

در استخراج منافع و اهداف ملی، بررسی محیط ملی لازم است و باید وضعیت اقتصادی، اجتماعی، سیاسی، توان نیروهای مسلح و وضعیت فرهنگی کشور مورد تجزیه و تحلیل قرار گیرد. سپس محورهای کلیدی و کشورهایی که در ارتباط با ما دارای نقش کلیدی هستند مورد مطالعه قرار گرفته و نوع برخورد و اتخاذ شیوه مناسب در برابر آنها مورد تجزیه و تحلیل قرار می‌گیرد. در مورد کشورهای کلیدی به کشورهای خاورمیانه، چند کشور اروپایی (مانند آلمان، فرانسه و ...)، آمریکا و کشورهایمانند چین و ژاپن می‌توان اشاره کرد. سپس انواع تهدیدها و این و آنها را مشخص و نوع و شدت و دامنه تهدید را تعیین کرده و براساس آن سیاست‌های اجرایی دفاع امنیتی براساس تهدیدها تعیین و سیاست‌گذاری می‌شود. آنگاه استراتژی‌های اجرایی دفاع امنیتی مشخص شده و در اختیار وزارتخانه‌هایی که در این زمینه دارای مسئولیت هستند قرار می‌گیرد.

فصل اول - ارتش دینی، مجهز به قواعد خارج از دسترس بشر

واعدوا لهم ما استطعتم من قوة و من رباط الخيل ترهبون به عدو الله و عدوكم و اخيرين من دونهم لا تعلمونهم الله يعلمهم ...^۱

خداوند به مؤمنین امر می‌فرماید که در قبال کفار به اندازه توانایی‌شان از تدارکات جنگی که به آن احتیاج پیدا خواهند کرد تهیه کنند، به مقدار آنچه که کفار بالفعل دارند و آنچه که توانایی تهیه آن را دارند، چرا که مجتمع انسانی غیر از این نیست که از افراد و اقوامی دارای طبایع و افکار مختلف تشکیل می‌یابد، و در این مجتمع هیچ اجتماعی براساس سستی که حافظ منافع‌شان باشد اجتماع نمی‌کنند مگر این که اجتماع دیگری علیه منافعش و مخالف باستش تشکیل خواهد یافت و دیری نمی‌باید که این دو اجتماع کارشان به اختلاف کشیده و سرانجام به نزاع و مبارزه علیه هم برمی‌خیزند و هر یک در صدد برمی‌آید که آن دیگری را مغلوب کند.

پس با این حال مسئله جنگ و جدال و اختلافاتی که منجر به جنگ‌های خسارت‌زای می‌شود امری است که

۱. همان آیه ۶۶ تا ۵۹

در مجتمعات بشری گریزی از آن نبوده و خواه ناخواه پیش می‌آید و اگر پس از فطری بودن سلسله در حقیقتش به فوایی که نیز در مواقع دفاع به کار نمی‌رود از قبیل غضب و شدت مجهز می‌باشد، چون چنین است به حکم فطرت بر جامعه اسلامی واجب است که همیشه و در هر حال تا آنجا که می‌تواند و به همان مقداری که احتمال می‌دهد دشمنش مجهز باشد مجتمع صالحش را مجهز کند.

از آنجا که دشمن منافق یک جامعه اسلامی، دشمن منافع تمامی افراد است، خداوند خطاب را متوجه عموم مردم کرده و فرمان داده که بر همه افراد است که قیام نموده و دشمن را از خود و از منافع خود دفع کنند. و باید برای چنین روزی آماده بوده و فنون جنگی را آموخته باشند در حقیقت یک سیخ عمومی مدنظر است.

و در مورد «ارهاب» یعنی ترساندن دشمن به وسیله تدارک نیرو، هر چند خود از اغراض صحیحی است که فواید بزرگی بر آن مترتب می‌شود و لیکن غرض اصلی از تهیه قوادف دشمن است و به همین جهت فرمود: «و ما تفقوا من شیء فی سبیل الله یوف الیکم و انتم لا تظلمون».

قدرت‌های غیر الهی با تمام توان و بهره‌گیری از شیوه‌های نظامی، اقتصادی، فرهنگی و سیاسی برای رسیدن به اغراض خود تلاش می‌کنند در عین حال با بهره‌گیری از برنامه‌ریزی‌های زمان‌بندی شده کوتاه مدت، میان مدت و دراز مدت طرح‌های مورد نظر خود را به اجرا می‌گذارد. لذا بر مسلمانان است که به قدر توانایی‌شان نثره فساد را که باعث بطلان کلمه حق و هدم اساس دین فطری می‌شود و نمی‌گذارد خدا در زمین پرستش شود و عدالت در میان بندگان خدا جریان یابد را خاموش سازند.

این که خداوند می‌فرماید «ان یکن منکم عشرون صابرون یغلبوا مائین وان یکن منکم مائة الفاً من الذین کفروا بانهم قوم لا یفقهون».

سرس این است که خداوند مؤمنان را به قدرت‌هایی مجهز کرده که نه تنها کافران از آن بی‌بهره هستند بلکه برای آنها ناشناخته است و همین ابهام باعث ترس آنان می‌شود چرا که ابهام خودش ترس می‌آورد. در محاسبات قدرت و در محاسبات سیاسی دنیا، مسائلی را برای اینکه ملت بتواند پیروز شود و یک انقلاب به ثمر برسد مؤثر می‌دانند. اما یک عامل را در این محاسبات به حساب نمی‌آورند. از عامل معنوی - یعنی ایمان - غافلند.

اگر ملت ایران منهای ایمان تصمیم به انقلاب می‌گرفت به ناچار می‌باید محاسبه کند که برای ایستادن در برابر قدرت نظامی غرب باید به اندازه آنان قدرت داشته باشد و چون ندارد باید با ابر قدرت دیگر کنار بیاید. معمولاً انقلاب‌هایی که در آنها محاسبه ایمان و معنویت در کار نباشد مجبورند از دامن یک قدرت به دامن قدرت دیگر بیفتند. اما در یک بینش توحیدی، منبع قدرت، ایمان مردم به خداست.

در روایات این وعده قطعی خداوند از زبان معصومین علیهم السلام مشاهده می‌شود که روزگاری خواهد رسید که حضرت ولی عصر (عج) آخرین ذخیره الهی ظاهر خواهد شد و جهان را پر از عدل و داد خواهد کرد و حکومت واحد جهانی تشکیل خواهد داد. آیا این قدرتی که ظهور می‌کند و می‌خواهد قدرت‌های سلطه‌گر جهان را در هم بکوبد و ریشه ظلم را برکند، تکیه‌گاهی از نیروی نظامی مسلحانه و منابع اقتصادی دارد؟ خیر، او متکی به خداست، او با دعوت و حرکتش ناله دل مستضعفان جهان را لبیک می‌گوید و خواسته‌های مردم محروم دنیا را لبیک می‌گوید: یازان اندکی دارد اما خیلی زود می‌تواند اوج بگیرد و فوج فوج جمعیت را به خود متوجه کند و می‌تواند در برابر همه قدرت‌های بزرگ دنیا بایستد. این مطلب را فقط

می توانستیم با پیش و بنیه ایمانی و تعبد خود باور کنیم چرا که معتقد بودیم آنچه پیغمبر و امام فرموده اند راست است و وعده الهی حتمی است. اما تجربه انقلاب ما، این وعده الهی را در پیش روی ما مجسم و محقق ساخت. یعنی به درستی در جنوی چشم مادر یک محدوده کوچکتری نشان داد که چگونه یک ملت تهی از سلاح اما سرشار از ایمان در تحت رهبری قائد عظیم الشان خود امام خمینی توانستند قدرت بزرگ طاغوت و پشتوانه عظیم مسلح او را که قدرت جهانی بود شکست دهند و پیروز گردند. این یک تجربه محدودی بود برای آن وعده بزرگی که پیغمبر (ص) و ائمه (ع) و لسان وحی به ما داده است:

پیروزی در سایه داشتن آرمان الهی. با پشتوانه ایمان و بسیج عمومی مردم میسر است و این نیروی عظیم ایمان، هیچ نوع قدرتی را در برابر خود نمی شناسد.

آیه شریفه می فرماید: بیست نفر از مؤمنین بر دوست نفر از کفار غالب می شوند؛ و سرش این است که مؤمنان در هر اقدامی که می کنند اقدام شان ناشی از ایمان به خداست و ایمان به خدا نیرویی است که هیچ نیرویی دیگر معادل آن نبوده و در برابر آن تاب مقاومت نمی آورد، چون به دست آوردن نیروی ایمان مبنی بر فهم صحیح است، و همین فهم صحیح صاحبش را به هر خلق و خوی پسندیده متصف می سازد و او را شجاع و با شهامت و پر جرات و دارای استقامت و وقار و آرامش قلب و وثوق به خدا باز می آورد. چنین کسی اطمینان و یقین دارد به اینکه به هر تقدیر چه کشته شود چه بکشد برد با اوست؛ زیرا در هر دو تقدیر پاداشش بهشت است و او در خود مصداقی برای مرگ به آن معنایی که کفار معتقدند و آن را نابودی می پندارند نمی بیند.

بر خلاف کفار که اتکاءشان همه بر هوای نفس و اعتمادشان همه بر ظواهری است که شیطان در نظرشان جلوه می دهد و معلوم است دل هایی که تمام اعتمادشان بر هوا و هوس است هرگز متفق نمی شوند و اگر هم احياناً متفق شوند اتفاقشان دائمی نیست و دوامشان تا جایی است که پای جان به میان نیاید و گرنه از آنجایی که مرگ را نابودی می دانند اتفاقشان مبدل به تفرقه می شود.

در کتاب جامعه شناسی گیدنس، براساس بررسی هایی که در ارتش امریکا به عمل آمده این گونه بیان شده که ۸۵ درصد سربازان در هنگام جنگ شلیک نمی کنند چون میل به کشتن ندارند. مگر اینکه افسر مافوق بر سر آنان باشد.

اما سربازان دین با همان استدلالی که نماز شب می خوانند تیر به مغز دشمن می زنند چرا که هر دو عمل از اعتقاد به خداوند و اجرای فرامین او ناشی می شود. حالتی که مؤمن در غضب دارد مثل حالت خداست که «صفت رحمتی غضبی»، در حقیقت پاکسازی موانع دعوت و اجرای عدالت و حدود الهی است تا حکومت توحیدی برپا شود لذا جنگ دینی بر سر عقاید است نه کشتن یک سری آدم و در این راه عواملی غیر عوامل طبیعی به یاریش می آید و از قواعدی خارج از دسترس بشر استفاده می کند.

در دوران سلطنت پهلوی، رضاخان سعی زیادی در تشکیل ارتشی منظم و مجهز به تجهیزات مدرن روز نمود. او امید زیادی به این ارتش و قدرت رزمی آن بسته بود. ولی این ارتش جز برای سرکوب مردم کار آیی نداشت و با ورود نیروهای متفقین به ایران در همان ساعات اولیه منهزم و گریزان شد. ولی در زمان حمله عراق به ایران که تمام محاسبات عادی حکایت از سقوط زود هنگام دفاع کشور در مقابل متجاوزان و حداقل جدایی بخش وسیعی از خاک کشور می داد با بهره گیری از امدادهای غیبی و رهبری الهی امام خمینی که اینها همه به خاطر ایمان رزمندگان اسلام حاصل شده بود مردم ما موفق به دفع تجاوز و خنثی نمودن توطئه

شیطانی غرب و شرق برای سقوط جمهوری اسلامی ایران شده به یقین نفس فداشیه مدام و تعالیه آن بزرگوار در اتکال به خداوند و پوشانی دانستن قوای ظاهری شرق و غرب را در رتبه ای ابعاد و شجاعت مرادم و رزمندگان نقشی اساسی داشته است.

فصل ۲- آشنایی با دانشکده عالی دفاع ملی

مقوله نظامی آنچه را که یک واحد در قالب نیروهای مسلح مسئولیت آن را به عهده دارد تحت پوشش قرار می دهد و تلاش هایی که نظامیان در پشتیبانی از اهداف ملی انجام می دهند امور نظامی است. در دانشکده فرماندهی ستاد، آموزش ها تا سطح فرماندهی لشکر انجام گرفته و بیشتر جنبه هدایت عملیاتی دارد. نوع دروس، عملکرد عملیات رزمی یگان ها و نحوه فرماندهی و هدایت گروه های رزمی در رده های تیپ و لشکر در عملیات رزمی را تحت پوشش قرار می دهد.

در دانشگاه دفاع ملی بحث دفاع و امنیت مطرح است و فاصله بین مقوله نظامی و دفاعی را تکمیل می کند. آنچه به عنوان آموزش و پژوهش در دانشگاه انجام می شود در دو محور مطرح است:

الف- دفاع ملی که تنها نظامیان در آن دوره می بینند.

ب- مدیریت استراتژیک که نیروهای نظامی و غیر نظامی از وزارتخانه های مختلف (امور خارجه، صنایع، برنامه و بودجه و...) را در ابعاد سه گانه سیاسی، اجتماعی و فرهنگی و اقتصادی تحت آموزش قرار می دهد.

از سال ۱۳۷۰-۱۳۶۸ به مدت ۳ سال بر روی شیوه آموزش در دانشگاه کار تحقیقی شده است. تاکنون پنج دوره آموزش به پایان رسیده و به فارغ التحصیلان مدرک دکترا داده می شود. این دوره به تصویب وزارت فرهنگ و آموزش عالی رسیده است.

برنامه آموزشی در سطح بالایی است و از لحاظ جایگاه طرح ریزی استراتژیک، یکی از بالاترین سطوح طرح ریزی استراتژیک در این دانشگاه تدریس می شود.

در مقوله دفاع کلیه عوامل و عناصر قدرت کشور که به نحوی در تأمین امنیت ملی و مقابله با تهدیدات خارجی مؤثر می باشند بررسی شده و تهدیدات اقتصادی، فرهنگی به صورتی که یک طراح دفاع استراتژیک محدود به امور نظامی نباشد طرح می گردد. برخی موارد کلان که در مقوله دفاع ملی مطرح می شود عبارت است از:

- منافع ملی از دید ما؛

- اهداف نظام و چگونگی هدف گذاری؛

- سیاست های کلی نظام برای دستیابی به اهداف؛

- استراتژی ملی.

پس از پاسخ گویی به این سؤالات و بررسی وضعیت ایران و جهان، محورهای کلیدی برای ما یعنی کشورهای خاورمیانه، اروپا و چند کشور از جمله چین و ژاپن مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفته و نوع برخورد با آنها بررسی می شود.

سیاست های اجرایی دفاع ملی بر اساس تهدیدها سیاست گذاری شده و استراتژی دفاع امنیتی تعیین شده

و خط مشی های لازم به وزارتخانه هایی که در این رابطه مسئولیت دارند ارائه می شود. دوره دانشگاه یک سانه و شامل ۳۰ واحد درسی است. پس از گذراندن دروس و شرکت در آزمون جامع. موضوع رساله انتخاب می شود. این دانشگاه تنها دانشگاه علوم دفاعی و استراتژیک است که نیروهای نظامی و غیر نظامی در کنار هم آموزش می بینند.

فصل ۳- نقش بسیج و ارتش های مردمی جهانی

نقش بسیج در جوامع امروزی متأثر از دو عامل اساسی جامعه و جبهه می باشد. هر کدام از این عوامل تابع عوامل متعدد دیگری است که تا حد امکان مورد بررسی قرار می گیرد.

نقش بسیج در جامعه و نیازهای بسیج:

بسیج. نیروهای داوطلب برخاسته از میان توده های مردم است که با آموزش های اولیه رزمی و کمک رسانی و امدادی آمادگی مقابله با بحران های داخلی و خارجی اعم از بحران های اقتصادی، اجتماعی، سیاسی و نظامی را پیدا می کند.

وظیفه امت اسلامی و نیز دولت جمهوری اسلامی این است که به نیروهای مردمی خود در حفظ و حراست پایه های حکومت و نظام ولایت فقیه اهمیت بدهد و در مهار بحران ها از این نیروها کمک بگیرد. لازمه این کار جذب، آموزش و تجهیز این نیرو در تمام بعاد می باشد. این نیرو در کشورهای مختلف تحت عناوین گوناگون از جمله نیروی دفاع غیر نظامی، نیروی ذخیره، ارتش مردمی و ... وجود دارند. در جمهوری اسلامی ایران این نیرو به تعبیر امام خمینی (ره) با عنوان نیروی بسیج مستضعفین و طبق مصوبه مجلس شورای اسلامی با عنوان نیروی مقاومت بسیج سپاه پاسداران شناخته می شود.

بسیج یک کلمه فراگیر بوده و به معنی هرگونه کار و تلاش جمعی و مردمی برای حل مشکلات و بحران های جامعه است. این بحران های داخلی و خارجی که جامعه را همواره تهدید می کنند عبارتند از:

- بحران های اقتصادی مثل بیکاری، گرانی، احتکار، فساد مالی؛
- بحران های اجتماعی مثل تضاد طبقاتی، فساد اجتماعی، مشکلات نسل جوان و منکرات؛
- بحران های سیاسی مثل تظاهرات، شورش های داخلی که توسط احزاب و یا گروهک های وابسته به خارج شکل داده و رهبری می شود؛

- بحران های نظامی مثل شورش های نظامی، شهری، قبیله ای، روستایی و یا کشوری؛

- بحران های خارجی مثل حملات نظامی دشمن خارجی،

- بحران ها و بلایای طبیعی مثل سیل و زلزله و آتش سوزی و شیوع امراض مسری؛

بسیج در برابر بحران های فوق می بایستی نقش تثبیت کننده و مردمی خود را ایفاء کند و در صحنه های سیاسی و اجتماعی و اقتصادی و نظامی کشور حضور فعال و چشمگیر داشته باشد و در هنگام لزوم آماده مقابله با بحران باشد. این آمادگی برای بسیج وقتی به وجود می آید که اهداف فوق را به برنامه های قابل عمل تبدیل نماید و برای هر کدام از آنها بسته به شرایط محیط و زمان اقدام نماید. رنوس این برنامه ها می تواند به عناوین ذیل خلاصه شود.

- ۱- ایجاد هویت بسیجی و بسیجی بودن و حضور فعال بسیجی‌ها در جامعه.
- ۲- آموزش و ایجاد آمادگی‌های لازم نظامی و غیر نظامی برای مقابله با بحران‌ها.
- ۳- تهیه و تجهیزات انفرادی و سلاح مناسب برای دفاع جسمی و غیر نظامی.
- ۴- تهیه برنامه‌های عملیاتی برای مقابله با بحران‌های گوناگون و شرکت در تمرینات و مانورهای مربوطه.
- ۵- تهیه ساختار و سازمان مناسب و فرگیر.
- ۶- تهیه برنامه‌های اجتماعی و فرهنگی برای بسیجیان و حفظ هویت آنها در تمام مراکز و مراحل.
- ۷- تهیه برنامه‌های سیاسی و اقتصادی برای حفظ حضور بسیجی‌های مخلص در صحنه‌های مختلف و پیوستگی بیشتر به نظام ولایت فقیه.

بسیجی از لحاظ هویت همان فرد مسلمان، نیکوکار، مؤمن و با تقوایی است که به خاطر خدمت به جامعه و انجام وظیفه شرعی و اجتماعی بسیاری از کارهای مشکل و طاقت فرساز می‌پذیرد مزد و اجر کارهایش را از خدا می‌خواهد و به حداقل زندگی مادی اکتفا می‌کند تا جامعه‌اش در رفاه نسبی به سر برسد و مشکلات را یکی پس از دیگری از جلو بردارند و در یک کلام «بسیج لشکر مخلص خداست» که رضایت خدا را در کارهایش می‌طلبد.

آموزش و کسب آمادگی‌های نظامی و غیر نظامی مستلزم برنامه‌های توانمند برای ساختن روح و جسم بسیجی است. بسیجی باید زاهد شب و شیر روز و یاب به عبارتی رزمنده و مجاهد در راه خدا باشد. لازمه این امر کسب آمادگی‌های روحی و جسمی و رزمی برای انجام چنین رسالت بزرگی است. بسیجی به آنچه از علم و ایمان و تقوا و هنری که دارد بسنده و اکتفا نمی‌کند و برای کسب هر چه بیشتر آنها گام بر می‌دارد و برنامه‌های عملی دارد. این اخلاق در عمل، ضامن حرکت مثبت و پویای بسیجی است. تجهیزات انفرادی و سلاح بسیجی مطابق با آخرین استانداردهای نظامی و دفاعی تعیین، طراحی و ساخته می‌شود و در اختیار وی قرار می‌گیرد.

این نوع تجهیزات می‌بایستی جوابگوی انجام مأموریت محوله به بسیجیان باشد و به قدر کافی از آنها ذخیره شود تا در مواقع لزوم به کار گرفته شوند.

مطالعات عمیق روی ساختار بدنی و توانایی‌های جسمی بسیجیان و نیز نوع مأموریت‌های محوله به آنها در شرایط مختلف، تعیین کننده کیفیت و کمیت تجهیزات و سلاح‌ها خواهد بود. به صرف دیدن آموزش و کسب آمادگی و داشتن سلاح و تجهیزات در مسائل دفاعی کار تمام نمی‌شود، بلکه داشتن طرح و برنامه برای عملیات و نحوه تداوم و تدارک عملیات همه و همه ضامن پیروزی بسیجی در میدان نبرد و مبارزه است. این برنامه‌ها می‌بایستی بنا به ضرورت‌های زمانی و مکانی توسط کارشناسان برجسته نظامی و غیر نظامی طرح ریزی شود و سپس توسط بسیجیان به صورت تمرین و مانور انجام گردد و نقاط ضعف و قوت شناخته و ترمیم شوند و ضعف‌ها برطرف و آمادگی‌ها کامل گردند.

این نوع تمرینات عملی می‌تواند بسیجی را از نظر روحی و جسمی آماده کند تا در حین انجام مأموریت‌ها به نحو احسن انجام وظیفه نماید و اشتباهات و تلفات و خسارت‌ها به حداقل ممکن برسد.

ساختار و سازمان مناسب و فراگیر از ضروریات نیروی فعال بسیج می‌باشد. این ساختار بایستی جوابگوی اهداف و برنامه‌ها و فعالیت‌های متنوع بسیج باشد. لذا یکی از خصوصیات مهم این ساختار انعطاف پذیری آنها خواهد بود به طوری که نیروهای بسیج چند بعدی تربیت شده و آموزش می‌بینند تا

بتوانند خود را با شرایط گوناگون و مأموریت‌های متنوع سازگار نمایند و تطبیق دهند. بزرگی و فراگیر بودن سازمان بسیج، مسئله دیگریست که برنامه‌ریزی‌ها و کنترل‌های دقیق‌تری را می‌طلبد. فرهنگ و نظم و شکل و قواره بسیج باید برای توده‌های مردم جذاب و برانگیزنده روحیه سلحشوری باشد.

فرماندهی و سلسله مراتب نظامی براساس ایده‌های برگرفته از ولایت فقیه و روحیه اخوت و تقوی می‌تواند تک‌تک افراد با بخش‌ها و قسمت‌ها و واحدهای مختلف آن را به هم مرتبط و یک سازمان پیوسته و منسجم را به وجود آورد.

برنامه‌ریزی و سازماندهی نیروهای بسیج به شکل موزون و مناسب می‌تواند بر کارایی آنها بیفزاید و به آن وجه بین‌المللی بدهد تا در حالات نظامی و غیرنظامی دشمن وارد شده و سد راه نفوذ و دست‌اندازی آنها بر مقدمات کشور و مانع حملات و تمهیدات احتمالی آنها گردد.

استراتژی دیگر که نتیجه تغییر تکنولوژی نظامی و تجهیزاتی است، کاهش نیروهای نظامی و حرفه‌ای کردن نیروها و تجهیز و آموزش چندجانبه آنها برای جنگ‌های احتمالی آینده است. نیروهای رزمی ساده در جنگ‌های آینده کارساز نمی‌باشند و لذا گردش در سازماندهی نیروها، تجهیزات و آموزش آنها می‌تواند راه‌گشای مسائل نظامی در آینده باشد.

عامل دیگر قدرت تحرک و جابه‌جایی است که نوع آموزش‌های رزمی و قدرت رهبری فردی در آن بسیار مؤثر است.

فصل ۴- تکنولوژی آینده و انتخاب تکنولوژی مناسب دفاعی نظامی

در دوران جنگ فرصت کافی برای برنامه‌ریزی و تأمین نیازهای ضروری در اسرع وقت وجود ندارد. از این رو هر نوع برنامه‌ریزی می‌بایستی در زمان صلح صورت گیرد تا در زمان جنگ به کار گرفته شود.

خصوصیت و کیفیت تکنولوژی در جنگ‌های آینده ما را در انتخاب تکنولوژی مناسب و سرمایه‌گذاری برای آن رهنمون خواهد کرد. جنگ‌های آینده بر تکنولوژی مدرن تسلیحات، لجستیک و اطلاعات استوار خواهد بود و توانایی‌ها و قابلیت‌های نیروی انسانی اهمیت ویژه‌ای خواهد داشت.

ویژگی اصلی سلاح‌های مدرن، دقت، سرعت عمل و چند منظوره بودن آنهاست. امروزه در زمینه سلاح‌های سبک به تفنگ‌هایی رو آورده‌اند که توأمأ قدرت شلیک گلوله و نارنجک را داشته باشند و یا دارای خشاب‌های گوناگون باشند. به لحاظ دقت عملکرد در شب یا روز از دوربین‌های لیزری یا مادون قرمز و یا ابزارهای الکترونیکی استفاده می‌کنند. البته سلاح‌هایی که دارای این‌گونه سیستم‌های راداری (هدفیابی) هستند، در اولویت قرار دارند. بعضی از این سلاح‌های مدرن در جنگ خلیج فارس به کار رفته است که نتایج موفقیت‌آمیزی نیز داشته است. نمونه این سلاح‌ها موشک‌های ضد موشک پاتریوت است که تعداد زیادی از آن در اختیار کویت، عربستان سعودی و اسرائیل و امارات گذاشته شده است. هواپیماهای استیلت نیز از همین تکنولوژی برخوردار است و می‌تواند از دید سیستم‌های راداری مخفی بماند و تأثیر به‌سزایی در جنگ‌های هوایی دارد.

شایان ذکر است که کشورهای امریکا، آلمان، فرانسه، انگلیس، ایتالیا، کانادا، روسیه و اوکراین در زمینه

ساخت سلاح‌های مدرن فعالیت می‌کنند کشورهای اسرائیل و ایالات متحده نیز در این راستا اهدافی را دنبال می‌کنند.

در مورد تکنولوژی تانک و ادوات رزمی، قابلیت‌هایی مثل قدرت جنگیدن در شب، حفاظت و پایداری در برابر موانع مصنوعی و طبیعی و همچنین رحرورپذیری از سیستم راداری پیشرفته و قابلیت چرخش کارت در تمام جهات و امکان مانور در شرایط مختلف حوی، آب و هوایی مطرح می‌باشد. از این رو برنامه مدرنیزه کردن تانک‌های قدیمی و جانشین کردن تکنولوژی جدید در رأس برنامه‌های تکنولوژیکی کشورهای پیشرفته قرار گرفته است.

در این راستا کشور ما هم با توجه به تهدیدهای اطرافمان، ملاحظات داخلی و اقتصادی و برای تحکیم حاکمیت ملی، بایستی برنامه‌هایی را شروع نماید. عامل دیگری که مورد توجه نظامیان است قدرت تحرک و جابه‌جایی نیروها و ماشین‌ها و ادوات جنگی شامل نفربرها، زره‌پوش‌ها، توپخانه‌ها و کامیون‌های نظامی و بلندوزرهای جنگی می‌باشد که به قدرت لجستیکی و پشتیبانی مربوط می‌شود. تهیه و توزیع امکانات جبهه مثل آب - غذا - مهمات و چادر و سایر قطعات یدکی لازم از امور مهمی هستند که برنامه‌ریزی و کنترل توزیع آنها در صحنه‌های جنگ و عملیات حائز اهمیت زیادی است. امروزه از سیستم‌های کامپیوتری برای پیش‌بینی وضعیت جبهه‌ها از جهات لجستیکی بررسی‌های لازم را انجام می‌دهند و مطابق با برنامه پیش‌بینی شده از نزدیک‌ترین انبارها، کالای مورد نیاز را توزیع و تأمین می‌نمایند. تکنولوژی به کار گرفته در توزیع و حمل و نقل و نگهداری کالا در ارتش و سپاه ما نیز قابل مطالعه و اهمیت زیادی است. پرداختن به امر مهم تجهیز، تأمین و پشتیبانی جبهه‌های جنگ با سرعت و انعطاف بیشتر و براساس نیاز و با حداقل هزینه انجام خواهد شد. سازمان‌دهی مجدد نیروها، پیش‌بینی سلاح و تجهیزات مدرن برای آنها به منظور انعطاف‌پذیری لازم در انجام مأموریت‌ها ما را به گروهان‌ها، گردان‌ها و تیپ‌های مستقل و خودکفای عمل‌کننده هدایت می‌کند که دارای قابلیت عملیاتی، پدافندی، آفندی و تحرک لازم بوده و به وسیله فرماندهی مستقلی در صحنه عملیات هدایت می‌شوند. در محیط‌های نظامی عصر حاضر، نوع تجهیزات به کار گرفته شده و کیفیت آنها، آموزش‌های رزمی پرسنل و قدرت رهبری فردی لازمه پایداری و مقاومت در جبهه‌هاست. قدرت سلاح انفرادی از نظر دقت عملکرد، تعداد شلیک، سهولت کاربرد در افزایش فوق‌العاده قابلیت‌های فردی از جمله هوش و مهارت و روحیه و شجاعت سربازان در خطوط مقدم جبهه کارساز می‌باشد.

توانایی موشک‌ها از نظر هدف‌یابی دقیق به قدرت تخریب اماکن نظامی و استراتژیک صنعتی و نظامی ما را به انتخاب موشک‌های مدرن‌تر در زمینه‌های تاکتیکی و استراتژیک رهنمون می‌سازد.

موشک‌های ضدتانک، ضدکشتی و ضدهوایما و ضداماکن که به صورت زمین به زمین، زمین به هوا و بالعکس، هوا به هوا و هوا به دریا و دریا به زمین و زمین به دریا عمل می‌کنند در جنگ‌های آینده نقش کلیدی دارند و این‌که چه نوع موشکی را انتخاب، طراحی، ساخته و یا خریداری شود بسیار اهمیت دارد.

سیستم پدافند هوایی شامل سازمان تجهیزات و سلاح‌های مدرن با قابلیت‌های جدید راداری، قفل‌کنندگی بر روی هدف و سیستم‌های کنترل راداری می‌توانند کمک شایانی در بالا بردن کارایی آنها داشته و برای حفاظت مراکز استراتژیک سیاسی و نظامی به کار روند. انتخاب صحیح این سیستم‌ها نیز به قابلیت پدافند هوایی ما در جبهه‌ها و پشت جبهه و حفاظت از مراکز فرماندهی خواهد افزود.

استراتژی دیگری که در نتیجه تغییر تکنولوژی نظامی است، کاهش بررسی‌های نظامی و حرفه‌ای

کردن نظامی و آموزش چند جانبه آنهاست، جنگ‌های آینده اتمی، میکروبی و شیمیایی خصوصاً از این کیفیت سود خواهند برد و کسی که نتواند با استفاده درست از تکنولوژی پایداری نشان دهد مغلوب خواهد شد و نیروهای ساده رزمی در جنگ‌های آینده چندان کارساز هستند و لذا چرخش در نحوه سازماندهی نیروها، تجهیزات انفرادی و آموزش‌های جدید می‌تواند راه‌گشای مسائل نظامی پیچیده آینده باشد. تکنولوژی اطلاعات در جنگ‌های حال و آینده نقش اساسی دارد. این تکنولوژی که بر بیداری و آماده‌باش نیروها در موقع تحرکات دشمن و تعیین موقعیت‌های دقیق همراه با عکس و نقشه تکیه دارد و اطلاعات لازم را برای ارتباط بین متحدان و نیروهای داخلی و انسجام فرماندهی به کار می‌گیرد. امروزه نقل و انتقالات هر چند کوچک و آرایش‌های نظامی جدید از دید ماهواره‌های دشمن خارج نیست. لذا سرمایه‌گذاری برای دستیابی چنین تکنولوژی مدرنی در درازمدت کار مفید و سازنده‌ای است و کمک شایانی در اجرای عملیات جدید آفندی و پدافندی در سطح عملیات تاکتیکی و استراتژیک می‌نماید.

مسئله دیگری که به‌عنوان استراتژی دفاعی و نظامی در بخش صنایع دفاعی مطرح است انعطاف‌پذیری صنعت دفاعی و قابلیت تبدیل آن به صنایع غیرنظامی در زمان صلح و بالعکس در زمان جنگ می‌باشد. این‌گونه صنایع می‌توانند در سازندگی کشور و تولید کالاهای ضروری جامعه نقش داشته باشند و یا به صادرات کشور کمک نمایند. قدرت تولیدکنندگی انبوه کالاهای نظامی در زمان جنگ و فعالیت در زمینه صادرات اسلحه نیز می‌تواند جزء برنامه‌هایی باشد که بهسازی صنعت مربوطه و قدرت رقابت در سطح بین‌المللی را در پی خواهد داشت.

فصل پنجم - رهیافت

- ۱- در ارتش اسلامی اولویت با عواملی است که دیگران از آن بی‌بهره هستند. ایمان رزمندگان اسلام آنان را از امدادهای غیبی و قواعد خارج از دسترس بشر بهره‌مند می‌گرداند. لذا اولین وظیفه، حفظ و تقویت نقاط قوت خود به ویژه ایمان اسلامی است.
- ۲- بسیج مردمی نقشی اساسی در دفاع ملی به عهده دارد. لذا حفظ روحیه بسیجی و فراهم ساختن زمینه‌های حفظ و رشد این نیرو باید از اهم برنامه‌های جمهوری اسلامی ایران باشد.
- ۳- یک ملت تهی از سلاح اما سرشار از ایمان توانست تحت رهبری قائد عظیم‌الشان خود امام خمینی، قدرت بزرگ طاغوت و پشتوانه عظیم مسلح او را که قدرت جهانی بود شکست دهد. این یک تجربه محدودی بود برای آن وعده بزرگی که پیغمبر (ص) و ائمه (ع) و لسان وحی به ما داده است.
- ۴- در استراتژی دفاعی، پس از آماده‌سازی روحی و جسمی نیرو و آموزش رزمی او در سطح بالا، باید از تکنولوژی برتر نظامی، تکنولوژی اطلاعات و سلاح‌های متناسب بهره گرفت. در این استراتژی انعطاف‌پذیری صنایع دفاعی و قابلیت تبدیل آن به صنایع غیرنظامی و قابلیت تحرک بالای نیرو حائز اهمیت فراوان است.